

CHÀNG ĐÁ LĂN

Ngày xưa, có một buôn làng ở gần núi của chàng Đá Lăn. Dân làng trong buôn rất sợ chàng, sợ đến nỗi có ngày không một ai dám ra khỏi buôn để lên rẫy. Nhưng có hai chị em nhà kia ngày nào cũng chăm chỉ lên rẫy bất chấp sự can ngăn của dân làng, cha mẹ.

Một hôm, sau khi lên rẫy, hai chị em đi tìm gặp chàng Đá Lăn. Chàng Đá Lăn nói chuyện với họ rất nhiều. Sau đó, hai chị em đi về cái lều lụp xụp của mình ở trong rẫy. Không ngờ chàng Đá Lăn cũng theo họ về cái chòi đó. Khi đến cửa, chàng hỏi là hai người đã có chồng hay chưa, thì họ trả lời rằng vì nhà nghèo nên chưa có ai lấy làm vợ cả. Thế là chàng Đá Lăn bèn nói rằng sẽ cưới người chị hoặc người em làm vợ. Thế nhưng, cả hai chị em đều từ chối rằng họ không dám lấy anh Đá Lăn làm chồng. Đá Lăn bèn nói rằng chàng không ép và xin được vào nhà chơi một chút. Hai chị em nhà kia đồng ý, nhưng thân hình chàng lớn quá, không đi lọt cái cửa của nhà họ. Thấy vậy, hai chị em bèn gỡ vách để cho chàng Đá Lăn vào chơi. Vào trong nhà, chàng Đá Lăn trò chuyện với hai chị em rất lâu. Sau đó chàng ra về, nhưng lại lăn đi ở rẫy nên bao nhiêu là dưa, bí đều dập hết, vỡ hết. Cả lúa cũng vậy. Hai chị em nhìn thấy vậy thì tiếc lắm bèn bảo nhau lấy dưa bể, bí dập vào ăn. Ăn xong hai người trở về buôn. Đến nhà, cha mẹ mới hỏi rằng có gặp Đá Lăn không? Hai chị em trả lời là có gặp nhau nhưng chàng Đá Lăn. Không làm điều xấu, điều ác mà còn nói chuyện thân mật nữa. Chỉ có lúc ra về chàng Đá Lăn đã vô tình làm hư một số cây lúa, cây dưa, cây bí mà thôi.

Nhiều ngày người mùa trăng đi qua, hai chị em nhà kia có thân trước. Thấy sự tình như vậy, cha mẹ hai nàng rất tức giận vì con gái mình vốn hiền lành mà bây giờ lại mang con hoang trong bụng. Không biết phải làm gì, cha mẹ họ bèn đuổi hai người ra khỏi nhà. Trước khi đi, hai nàng sắp xếp đồ đạc và các loại hạt giống để mang theo chung sống với chàng. Nhưng họ theo dấu khắp rừng mà vẫn không thấy bóng dáng chàng Đá Lăn đâu cả. Đi mãi, đi mãi, khi đến tận đầu nguồn nước mới thấy dấu vết còn mới. Thế là hai chị em cất tiếng gọi:

- Đá Lăn ơi, anh ở đâu?

Và họ nghe thấy tiếng chàng trả lời rằng:

- Tôi ở đây nè, có chuyện gì mà tìm tôi vậy?

Hai chị em trả lời là tìm anh để cùng chung sống với anh luôn. Cha mẹ đã đuổi chúng tôi ra khỏi nhà vì có thân trước. Khi ấy Đá Lăn đã trả lời rằng:

- Sao các em dám ở chung với tôi? Tôi không hề biết làm rẫy thì lấy gì mà nuôi các em đây?

Hai chị em nói rằng dù anh không chịu chúng tôi vẫn cứ ở chung với anh thôi. Thấy thế, Đá Lăn bèn ưng thuận:

- Nói như vậy nghe cũng được.

Ở nhà chàng Đá Lăn, hai chị em ngày ngày vào rừng kiếm củ mài để ăn vì chưa tới mùa rẫy và vì chàng Đá Lăn không biết làm việc để nuôi họ. Nhưng khi mùa làm rẫy tới thì chàng Đá Lăn cũng biết chỉ cách cho vợ phát rẫy, dọn cỏ và trồng tía. Đến mùa lúa chín thì có rất nhiều heo rừng vào ăn lúa của họ. Thấy vậy, chàng Đá Lăn bèn chỉ cho vợ làm bẫy và đặt bẫy để bắt heo rừng. Từ đó, nhà họ có nhiều thịt để ăn, nhiều thịt phơi khô để dành. Thịt của họ đầy nhà này kho kia, nhiều đến nỗi có một con chim ưng khổng lồ đánh hơi được và thường xuyên đến ăn trộm.

Đến ngày phải nằm lửa (ngày sinh), cả hai nàng đều sinh con trai. Trong thời gian họ đang nằm lửa thì chim ưng ăn trộm rất nhiều thịt vì không có ai canh giữ. Đến lúc hai người vợ đi lại được thì thấy thịt đã gần hết họ bèn than thở với chồng. Thế là chàng Đá Lăn chỉ cho hai người cách làm bẫy, đặt bẫy để bắt con chim ưng khổng lồ. Trước đây, chàng Đá Lăn đã nhiều lần khuyên chim ưng đừng ăn thịt của chàng vì chim ăn hết thì chàng không có gì để nuôi vợ nuôi con. Thế nhưng, chim ưng lại không chịu nghe và còn coi thường, chế giễu chàng:

- Tao việc gì phải sợ mày hử Đá Lăn, cái thằng không có chân, không có tay!

Chim ưng vẫn cứ ăn thịt khô của Đá Lăn. Vì vậy, đến một bữa kia nó bị mắc bẫy do vợ Đá Lăn đặt. Lúc đó, chàng Đá Lăn mới nói với chim ưng rằng:

- Thấy chưa, tao đã bảo mày rồi mà mày không chịu nghe. Lát nữa vợ tao sẽ giết mày.

Nghe vậy, chim ưng sợ lắm, nói bèn van nài Đá Lăn thương giùm nó mà tha cho nó:

- Nếu chàng tha cho tôi thì chàng muốn đồ đặc, của cái gì thì chim ưng cũng mang đến cho chàng.

Nhưng Đá Lăn một mực từ chối:

- Mày đã nói rồi cơ mà, tao không có chân, có tay thì làm sao mà gỡ cái bẫy ra được. Bây giờ mày chỉ còn chờ chết mà thôi. Vả lại, tao biết làm gì với của cái mày cho tao khi tao không có chân tay.

Nghe vậy, chim ưng bèn vội vã nói rằng:

- Vậy để tôi mổ vỡ thân đá của anh để anh được ra thành người nhé!

- Ồ, nếu vậy thì được.

Thế là chim ưng mổ vỡ thân đá bao quanh Đá Lăn và chàng trở thành một người thanh niên đẹp trai và khỏe mạnh. Thế nhưng, chàng vẫn muốn giết chim ưng. Sợ quá, chim ưng lại khẩn khoản van nài:

- Thôi anh tha cho tôi đi, tôi sẽ cho anh cây gậy ước. Anh muốn nhà lớn, muốn có heo gà, trâu bò tôi tớ gì thì cứ cầm cây gậy chỉ vào một chỗ và nói điều ước của mình thì sẽ có ngay.

Khi ấy Đá Lăn lại trả lời rằng:

- Ồ nghe cũng được. Nhưng bây giờ mày thử chỉ cho tao xem để coi mày nói thật hay không?

Chim ưng liền lấy cây gậy ra chỉ thì quả thật là có đồ đặc, của cái như ý muốn. Chàng Đá Lăn thấy vậy mới bảo chim ưng đưa gậy cho mình và mang cất đi. Sau đó, chàng gỡ bẫy cho chim ưng và nó bay đi nơi khác.

Khi chim ưng đã bay xa, Đá Lăn lấy gậy ra chỉ như chim ưng đã dặn. Chàng ước được một buôn làng với rất nhiều nhà cửa, heo gà, trâu bò, của cải và tôi tớ. Sau đó, chàng thôi ước và cất gậy đi, rồi ra suối câu cá. Khi hai người vợ từ rẫy trở về thì

không thấy chồng đâu cả bèn ôm nhau khóc than rồi cùng đi tìm chồng. Đến bờ suối, họ gặp một người thanh niên đang câu cá thì cất tiếng hỏi:

- Chàng có thấy chồng của chúng tôi là Đá Lăn ở đâu không?

- Sao phải tìm chồng là tảng đá. Người thanh niên trả lời - Hãy cưới tôi đi, tôi hơn nó cơ mà.

Người thanh niên vừa nói vừa cười nhưng hai nàng nhất định không nghe:

- Dầu sao tảng đá ấy cũng là chồng của chúng tôi rồi.

Thấy hai người vợ vẫn một lòng chung thủy, chàng Đá Lăn bèn nói thật:

- Tôi là Đá Lăn đây mà.

Thế là chàng kể lại nguyên do khiến chàng được thành người. Sau đó, chàng dẫn hai người vợ tới chỗ thân đá của chàng bị vỡ. Nhưng hai người vợ vẫn không tin chàng là chồng Đá Lăn của họ. Thấy vậy, chàng Đá Lăn vờ tức giận nói:

- Tôi vừa ở đây ra, bây giờ hai em có muốn tôi vào lại trong lòng đá nữa hay sao?

Thấy chàng quả quyết như vậy, hai người đàn bà vội nói:

- Chàng ơi! Chàng đừng vào lòng đá nữa. Chúng em đã tin rồi.

Vợ chồng họ rất vui mừng vì đã nhận ra nhau. Sau đó, chàng Đá Lăn lấy gậy ước ra chỉ thành làng mạc với bao nhiêu nhà cửa, của cải. Nhà của vợ chồng Đá Lăn ở giữa đồi, còn ở xung quanh là hàng trăm căn nhà khác của dân làng. Từ đó, vợ chồng Đá Lăn trở nên giàu có và họ sống với nhau rất hạnh phúc.

(Người kể: Bơ Yut, buôn Đak Gân, xã Đak Gân, huyện Đak Mil, tỉnh Đak Lak)